

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Aanpak bedrijventerreinen

*Kansen en knelpunten van verduurzaming van de energiebesparing
op bedrijventerreinen bij een collectieve aanpak*

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

*>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal Ondernemen*

Aanpak bedrijventerreinen

Kansen en knelpunten van verduurzaming van de energiebesparing op bedrijventerreinen bij een collectieve aanpak

*Matthijs de Gier
Bart Koenen*

Januari 2018

H4752

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en aanbevelingen	p. 3
2. Achtergrondkenmerken van de respondenten	p. 6
3. De huidige situatie in kaart gebracht	p. 9
4. Collectieve aanpak van energiebesparende maatregelen	p. 16
5. Onderzoeksverantwoording	p. 23

1.

Samenvatting

Samenvatting (1/1)

Inventariserend onderzoek

Het project Bedrijventerreinenaanpak IP2020 heeft als doel om uiterlijk in 2020 zo veel mogelijk energiebesparing op bedrijventerreinen te realiseren. In het kader van dit project wil de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland in kaart brengen wat bedrijventerreinen aan ondersteuning nodig hebben om de verduurzaming van de energiehuishouding te versnellen. Om deze behoefte in kaart te brengen is een inventariserend onderzoek uitgevoerd onder een representatieve steekproef van managementorganisaties van bedrijvenparken en ondernemers- verenigingen en – fondsen van bedrijvenparken.

Verduurzaming als actueel thema

Ruim vier op de tien ondervraagde organisaties geven aan dat verduurzaming van de energiehuishouding in (zeer) sterke mate een actueel thema is (44%). Dit geldt voor zowel de grote organisaties (met meer dan 500 bedrijven op meerdere parken in beheer) als voor de kleinere en middelgrote organisaties (met minder dan 500 bedrijven op één of enkele parken in beheer). Bij ruim een kwart van de organisaties is dit niet of nauwelijks een thema (26%).

Bestaande plannen en belemmeringen

Bijna de helft van de organisaties is op enigerlei wijze bezig met het uitvoeren of uitwerken van plannen op het gebied van de verduurzaming van de energiehuishouding (47%). Kleine en middelgrote organisaties geven relatief vaak aan helemaal *niets* te doen aan verduurzaming van de energiehuishouding. Als belangrijkste reden wordt genoemd dat de bedrijven op de terreinen het wel een belangrijk onderwerp vinden, maar er geen geld voor willen vrijmaken. Daarnaast worden een gebrek aan tijd, kennis, ondersteuning en samenwerking vaak genoemd.

Wat heeft men nodig voor een verbeterslag?

Goede afspraken over de financiering van de plannen (46%), afspraken met gemeenten en provincies voor ondersteuning (45%) en inzicht in de financieringsmogelijkheden (42%) worden het vaakst genoemd als belangrijke elementen om een verbeterslag te kunnen maken. Kleine en middelgrote organisaties geven relatief vaak aan behoefte te hebben aan ondersteuning van gemeenten en provincies (65%). Gevraagd naar concrete vormen van ondersteuning geeft ruim de helft aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij het verkrijgen van de financiering (52%).

Collectieve aanpak

Als er een collectieve aanpak komt om energiebesparende maatregelen te realiseren, verwachten vier op de tien organisaties dat tussen twintig en veertig procent van de bedrijven mee zal doen (39%). Drie op de tien verwachten dat het percentage deelnemende bedrijven hoger zal zijn dan veertig procent (29%). Men is optimistisch over de financieringskansen: mocht de overheid de helft bijdragen, dan verwachten zes op de tien organisaties dat ze de andere helft van de financiering bij andere partijen kunnen ophalen (59%). Als het gaat om het organiseren van collectieve financiering, geven de meeste organisaties de voorkeur aan een investeringsfonds (39% geeft hier de voorkeur aan).

Non-respons

Om beter zicht te krijgen op de non-respons, is een groot deel van de non-respons nagebeeld. Uit het nabellen kwam globaal hetzelfde beeld naar voren als uit het onderzoek. De reden om niet aan het onderzoek mee te doen aan het onderzoek staat dus los van de houding die men heeft ten aanzien van de verduurzaming van de energiehuishouding. De meest genoemde reden om niet aan het onderzoek deel te nemen is dat men er geen tijd voor had.

Aanbevelingen (1/1)

Wat zijn de kosten en de baten?

Maak duidelijke afspraken over de **financiering** van de collectieve plannen - vooral over wat het de bedrijven zelf gaat kosten - en leg goed uit welke (financiële) **voordelen** bedrijven er zelf van hebben op de langere termijn.

Gebrek aan tijd

Veel organisaties geven aan dat **tijdgebrek** een reden is om niets aan verduurzaming van de energiehuishouding te doen. Verschaf daarom goede **voorbeelden** of scenario's van hoe met een minimum aan (tijds-) inspanning maximale resultaten kunnen worden behaald.

Stimuleer kennisontwikkeling

Veel organisaties geven aan een gebrek aan **kennis** te hebben als het gaat over de verduurzaming van de energiehuishouding. Laat door middel van concrete **businesscases** zien welke mogelijkheden er op dit terrein zijn. Deel deze kennis met zoveel mogelijk organisaties.

2. Achtergrondkenmerken respondenten

Achtergrond respondenten: wie namen aan het onderzoek deel?

In totaal hebben 104 respondenten aan het onderzoek deelgenomen. Ruim vier op de tien respondenten zijn managers van parkmanagementorganisaties (41%). Iets minder dan vier op de tien zijn vertegenwoordigers van ondernemersverenigingen of –fondsen (39%).

Organisatiesoort

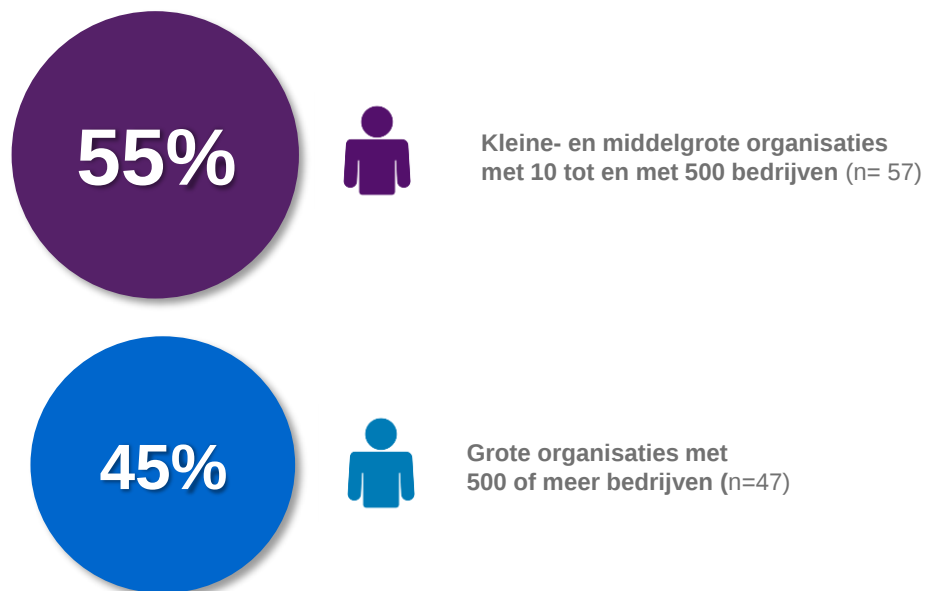

Vraag: Namens welke organisatie heeft u de vragenlijst ingevuld? (n= 104)

Achtergrond respondenten: wie namen aan het onderzoek deel?

Ruim vijf op de tien respondenten zijn managers van kleine en middelgrote parkmanagementorganisaties (55%). Ruim vier op de tien zijn managers van grote parkmanagementorganisaties (45%).

Grootte naar aantallen bedrijven

Grootte bedrijven: in de respons zitten relatief veel grote organisaties. Zo heeft 28% van de organisaties meer dan 1.000 bedrijven in beheer, vaak op meerdere bedrijvenparken. 27% van de deelnemende organisaties heeft tot 150 bedrijven in beheer, vaak op één of meer bedrijvenparken. Ongeveer evenveel deelnemende organisaties hebben 150 tot 500 bedrijven in beheer, eveneens vaak op één of meer parken. De kleinste groep respondenten bestaat uit organisaties die 500 tot 1.000 bedrijven in beheer hebben (15%). Omdat de respons in deze groep te laag is om betrouwbare uitspraken over te kunnen doen, is gekozen om in het rapport de tweedeling groot versus klein- en middelgroot te hanteren waarbij de scheidslijn op 500 bedrijven ligt.

Gemiddeld vertegenwoordigt elke ondervraagde organisatie **27 bedrijventerreinen** met daarop **542 bedrijven**

Vraag: Namens welke organisatie heeft u de vragenlijst ingevuld? (n= 104)

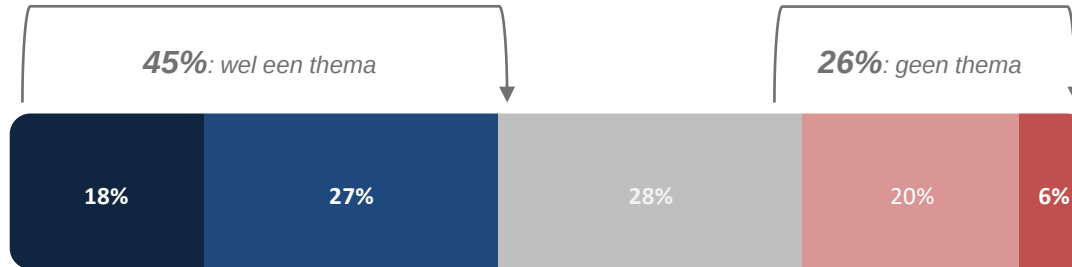

2. De huidige situatie in kaart gebracht

In welke mate is verduurzaming van de energiehuishouding een thema?

Bij ruim vier op de tien ondervraagde organisaties is verduurzaming van het energiehuishouden in (zeer) sterke mate een actueel thema (45%). Bij een kwart van de ondervraagde organisaties dit niet of nauwelijks een thema (26%).

De mate waarin verduurzaming van de energiehuishouding een thema op bedrijventerreinen is

in zeer grote mate

helemaal niet

Geen verschil: er zijn geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

Vraag: In welke mate is verduurzaming van de energiehuishouding een thema op uw bedrijventerrein(en)? (n= 104)

Wat heeft men zoal nodig om de verduurzaming van de energiehuishouding te stimuleren?

Met een **open vraag** is in kaart gebracht wat de ondervraagde organisaties zoal nodig hebben om de energiehuishouding op hun bedrijventerreinen te verduurzamen. Hoewel de antwoorden zeer specifiek zijn en erg uiteenlopen is een duidelijke rode draad te herkennen. De ondervraagde organisaties hebben vooral goede samenwerking, financiële middelen, ondersteuning, tijd en kennisdeling en – ontwikkeling nodig.

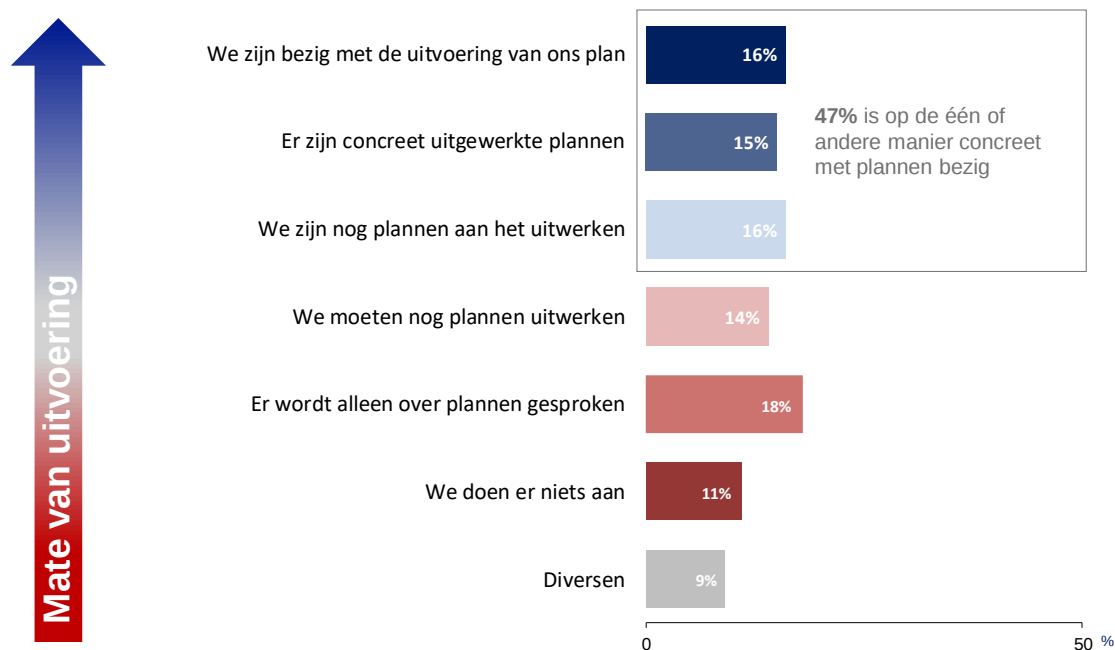

Open vraag: Wat heeft u nodig om verduurzaming van de energiehuishouding van bedrijven te stimuleren op uw bedrijventerreinen? (n= 104)

Zijn er concrete plannen voor de verduurzaming van de energiehuishouding?

Iets minder dan helft van de bedrijventerreinen is op enigerlei wijze bezig met een plan op het gebied van verduurzaming van de energiehuishouding. Iets meer dan de helft is dat nog niet of praat er alleen over.

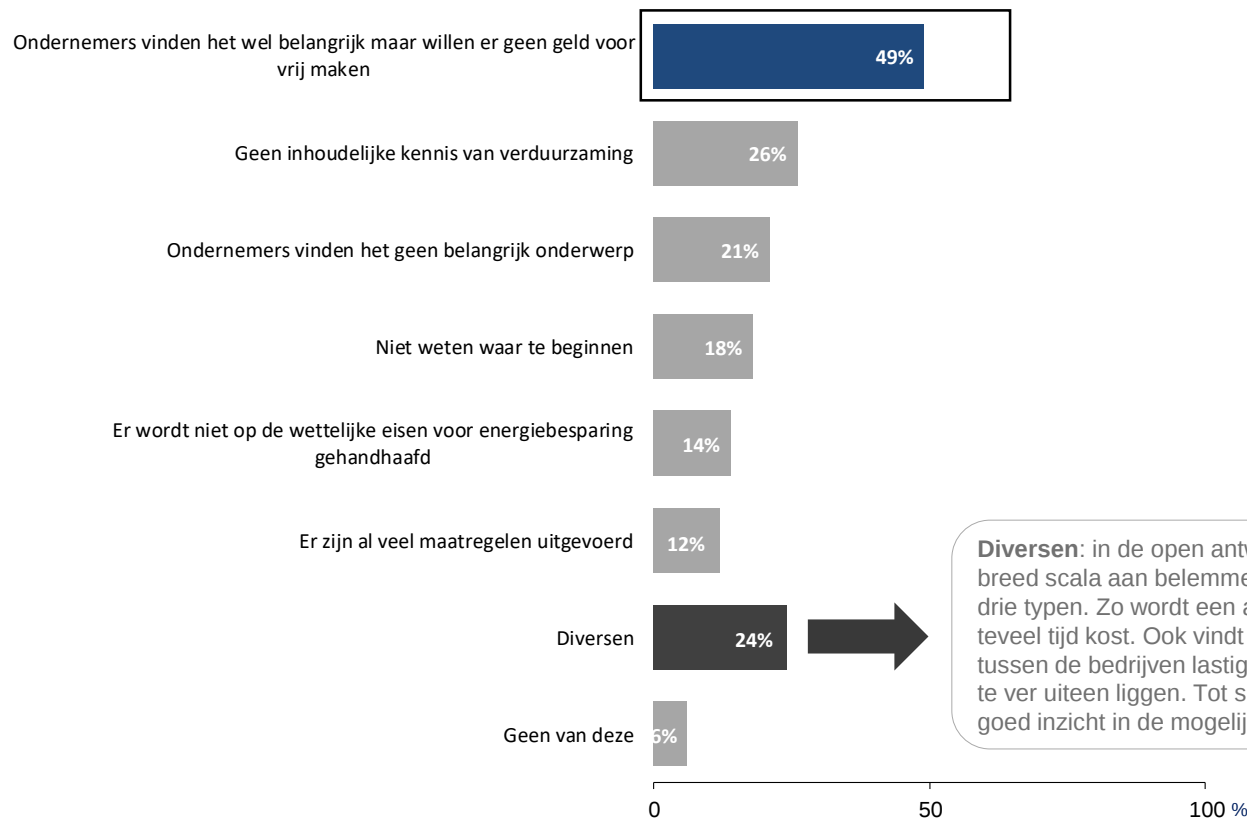
Hebben bedrijventerreinen plannen op het gebied van de verduurzaming van de energiehuishouding?

Groote organisatie: 18% van de kleine en middelgrote organisaties geeft aan *niets* te doen aan de verduurzaming van de energiehuishouding. Onder grote organisaties is dat met 2% een stuk minder vaak het geval. Naar aard van de organisatie zijn er geen verschillen.

Wat zijn de grootste belemmeringen voor verduurzaming?

Dat ondernemers geen geld voor verduurzaming willen vrijmaken, wordt als de grootste belemmering gezien voor de verduurzaming van de energiehuishouding op bedrijventerreinen.

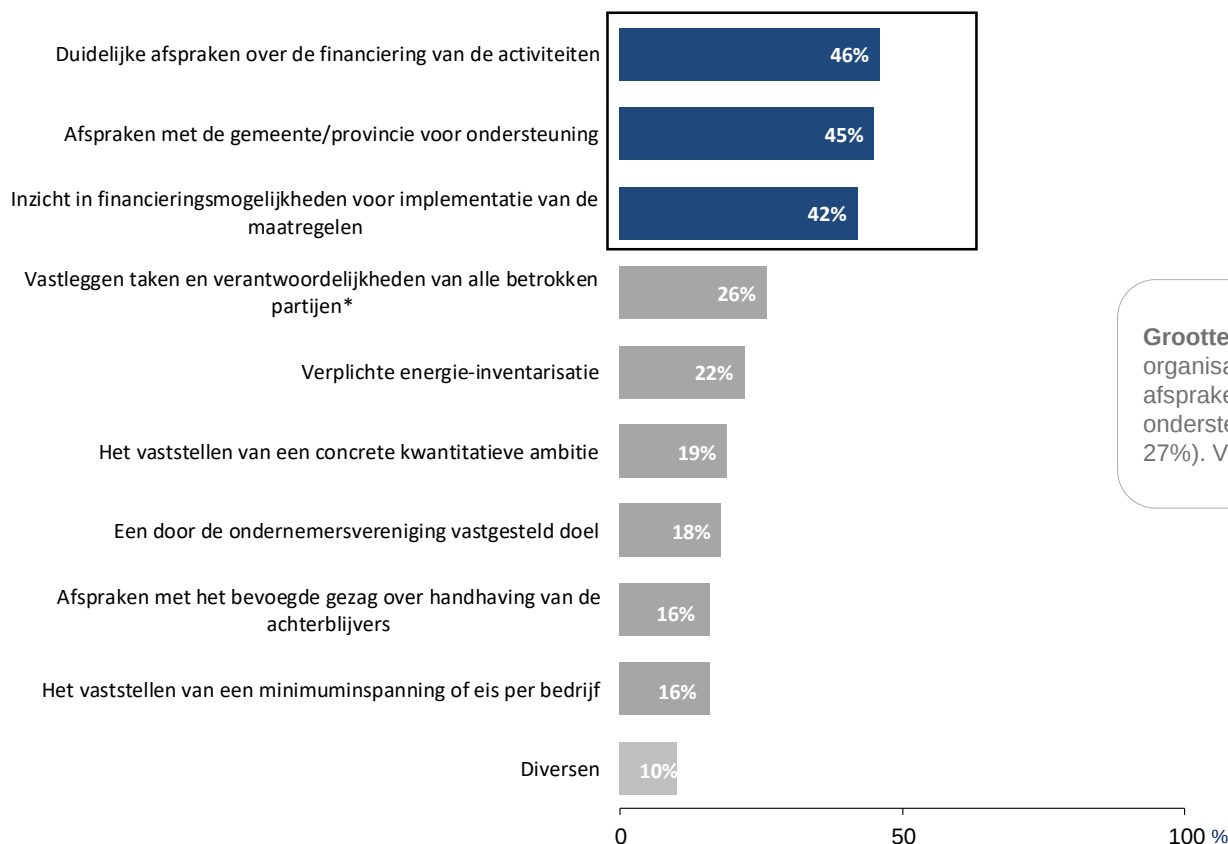
Geen verschil: er zijn geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

Diversen: in de open antwoorden beschrijven organisaties (n=24) een breed scala aan belemmeringen die grofweg terug te brengen zijn tot drie typen. Zo wordt een aantal keer aangegeven dat verduurzaming teveel tijd kost. Ook vindt een aantal organisaties de samenwerking tussen de bedrijven lastig te organiseren, bijvoorbeeld omdat meningen te ver uiteen liggen. Tot slot geeft een aantal organisaties aan geen goed inzicht in de mogelijke voordelen te hebben.

Vraag: Wat zijn voor uw organisatie de grootste belemmeringen om verduurzaming van de energiehuishouding op uw bedrijventerrein(en) te stimuleren? (meer antwoorden mogelijk; n= 104)

Welke elementen zijn er nodig voor een significante verbeterslag?

Afspraken over financiering van de activiteiten, afspraken met gemeenten en provincies voor ondersteuning en beter inzicht in de financieringsmogelijkheden zijn het meest nodig om een verbeterslag te kunnen maken.

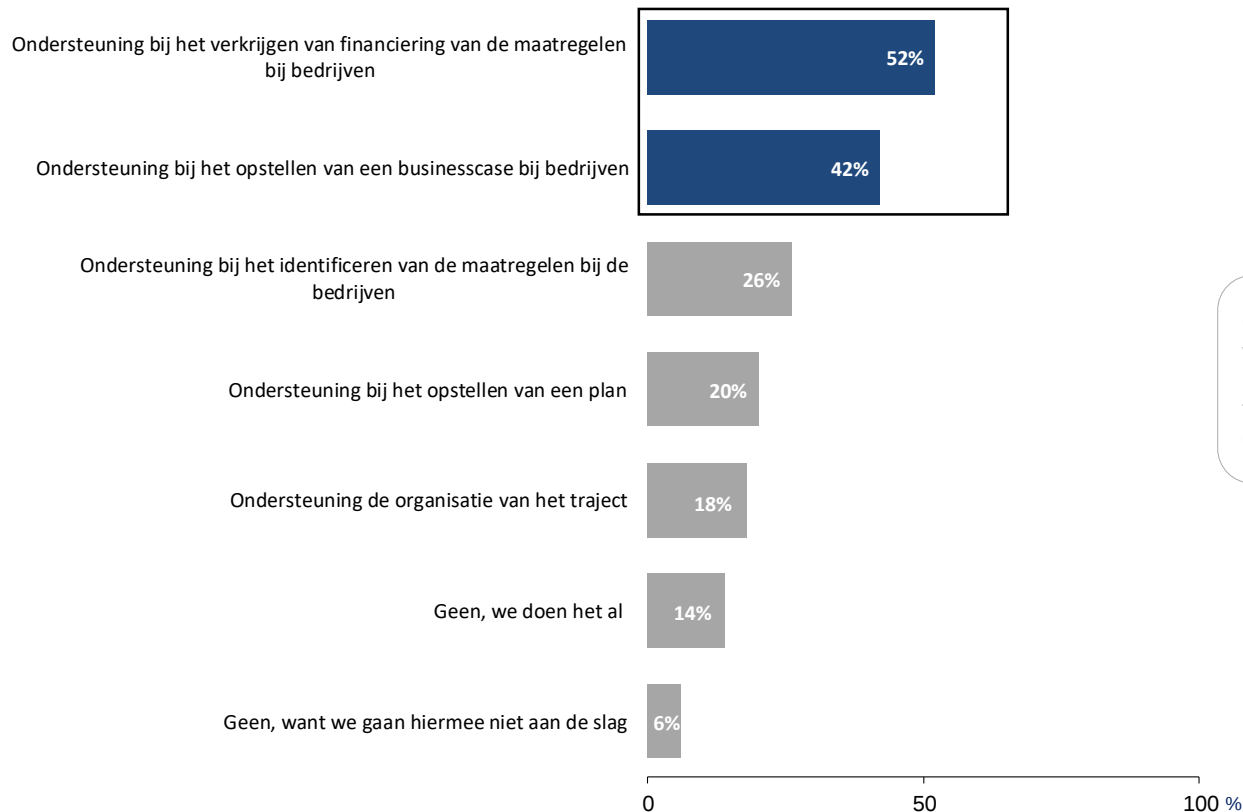

Grootte organisatie: kleine en middelgrote organisaties hebben significant vaker behoefte aan afspraken met de gemeente en provincie voor ondersteuning dan grote organisaties (65% versus 27%). Verder zijn er geen verschillen.

Vraag: Er zijn elementen die een belangrijke rol kunnen spelen bij een plan voor de verduurzaming van de energiehuishouding op uw bedrijventerrein(en). Hieronder staat een aantal van die elementen. Welke **drie elementen** zijn volgens u cruciaal om minstens de helft van de bedrijven op uw bedrijventerrein(en) een verbeterslag te laten maken? (meer antwoorden mogelijk; n=104)

Welke vormen van ondersteuning heeft men het hardst nodig?

Meer dan de helft heeft behoefte aan ondersteuning bij het verkrijgen van financiering van de maatregelen. Ruim vier op de tien hebben ondersteuning nodig bij het opstellen van een businesscase.

Geen verschil: er zijn geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

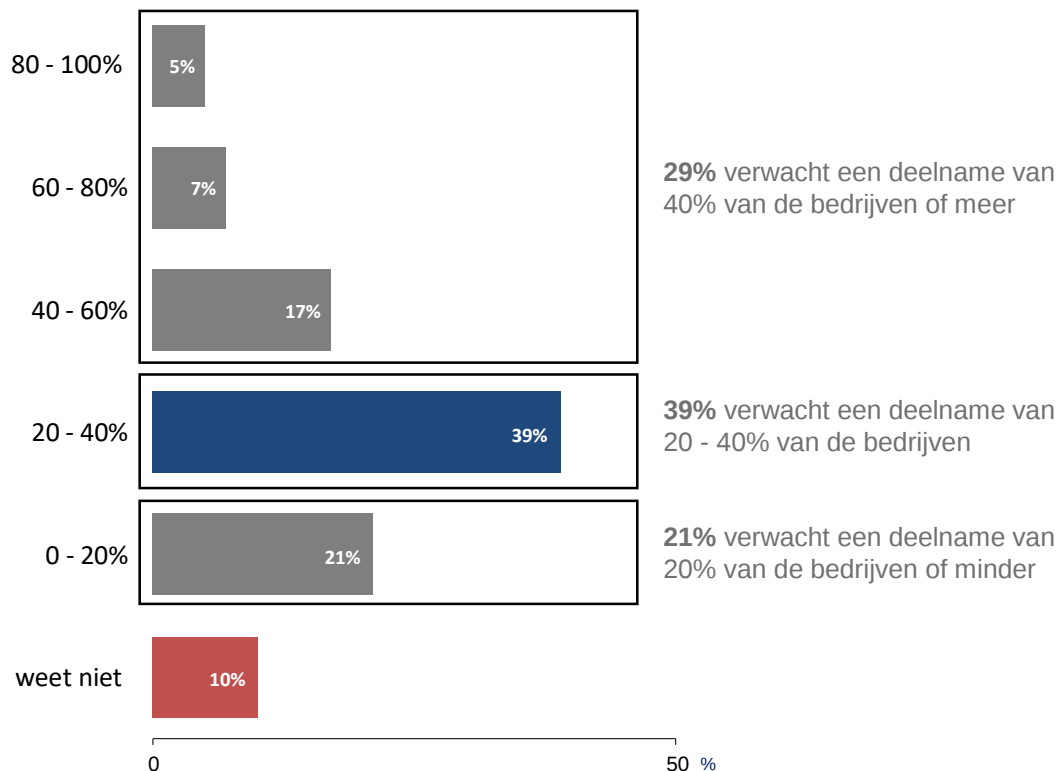
Vraag: Wat zijn de twee belangrijkste vormen van ondersteuning die uw organisatie nodig heeft om met het verduurzamen van de energiehuishouding van bedrijven te stimuleren op uw bedrijventerrein(en)? (n= 104)

3. Collectieve aanpak van energiebesparende maatregelen

Hoe groot is de animo voor een collectieve aanpak onder bedrijven?

Vier op de tien ondervraagde organisaties verwachten dat tussen de twintig en veertig procent van de bedrijven op de beheerde bedrijventerreinen zal deelnemen aan een collectieve aanpak, drie op de tien verwachten een deelname van meer dan veertig procent van de bedrijven.

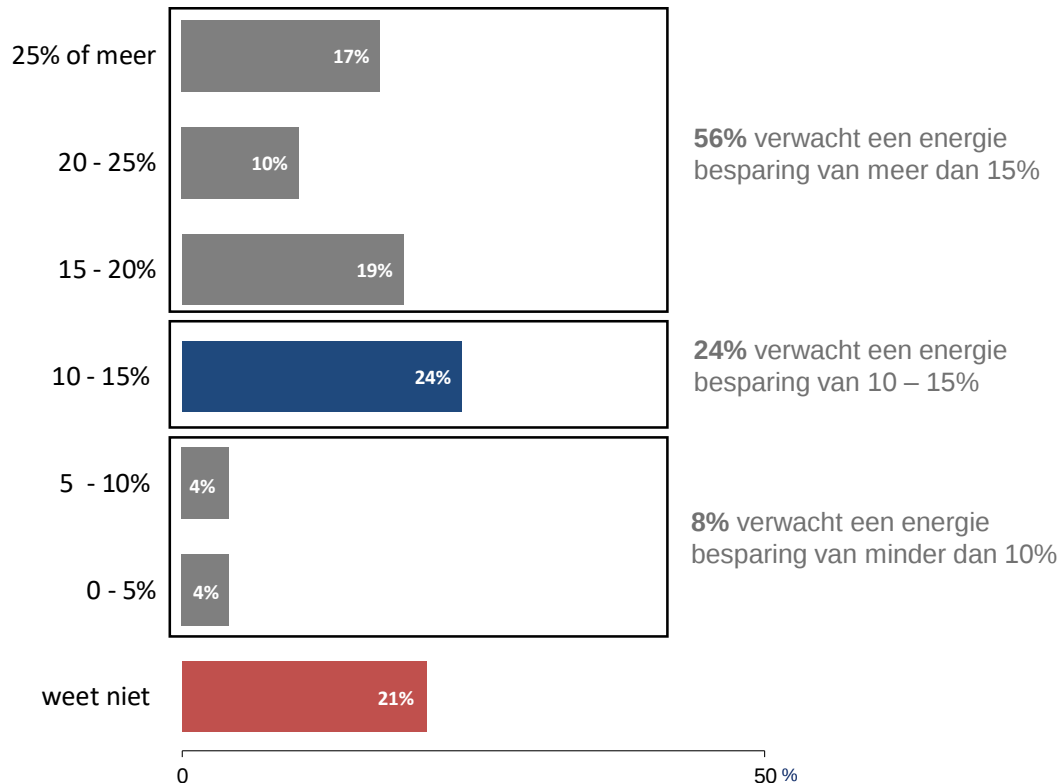

Geen verschil: er zijn bij dit verwachtingspatroon geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

Vraag: Wat is volgens u het percentage bedrijven op uw bedrijventerrein(en) dat mee zal gaan doen als er een collectieve aanpak komt om energiebesparende maatregelen te realiseren? (n= 104)

Hoeveel energie verwacht men te besparen met een collectieve aanpak?

Een kwart van de ondervraagde organisaties verwacht een energiebesparing van tien tot vijftien procent. Meer dan de helft verwacht dat dit meer dan vijftien procent zal zijn. Ruim één op de vijf geeft aan niet te weten hoeveel energie ze besparen met een collectieve aanpak.

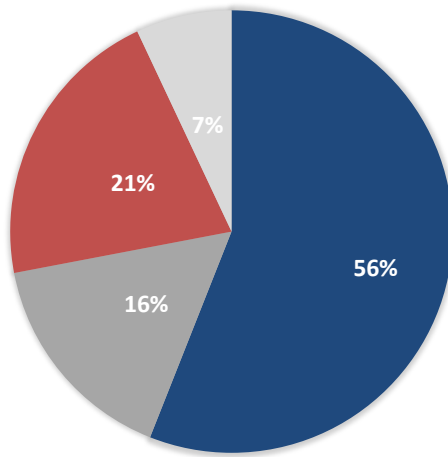

Geen verschil: er zijn bij dit verwachtingspatroon geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

Vraag: Hoeveel energiebesparing denkt u dat bedrijven op uw bedrijventerrein(en) gemiddeld gaan realiseren bij een collectieve aanpak van energiebesparende maatregelen? (n= 104)

Moet de overheid minimum eisen stellen bij een collectieve aanpak?

Meer dan de helft van de bedrijventerreinen vindt het een (heel) goed idee als de overheid minimum eisen stelt aan een door de overheid gesteunde collectieve aanpak bij bedrijventerreinen.

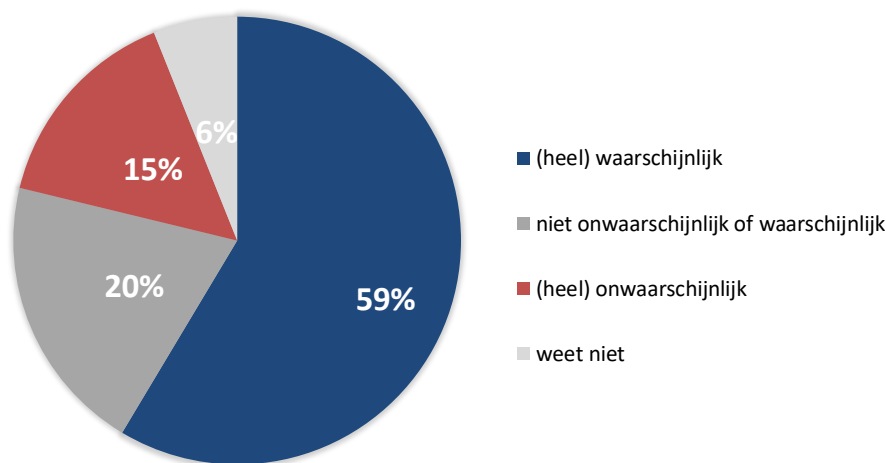
Geen verschil: er zijn geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

■ een (heel) goed idee ■ geen goed of slecht idee ■ een (heel) slecht idee ■ weet niet

Vraag: Stel dat de overheid minimeisen aan energiebesparing stelt aan bedrijven die deelnemen aan een door de overheid gesteunde collectieve aanpak op uw bedrijventerrein(en). Wat vindt u van dit idee? En: Voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen is financiering nodig. Ziet u mogelijkheden voor een collectieve vorm van financiering van dergelijke maatregelen (weergegeven in het grijze kader)? (n= 104)

Hoe denkt men over de financieringskansen bij een collectieve aanpak?

Als de overheid voor de helft bijdraagt aan de financiering van een collectieve aanpak, dan achten bijna zes op de tien organisaties het (heel) waarschijnlijk dat ze de andere helft van het benodigde bedrag kan ophalen bij andere partijen, zoals ondernemers, lokale overheden en ontwikkelingsmaatschappijen.

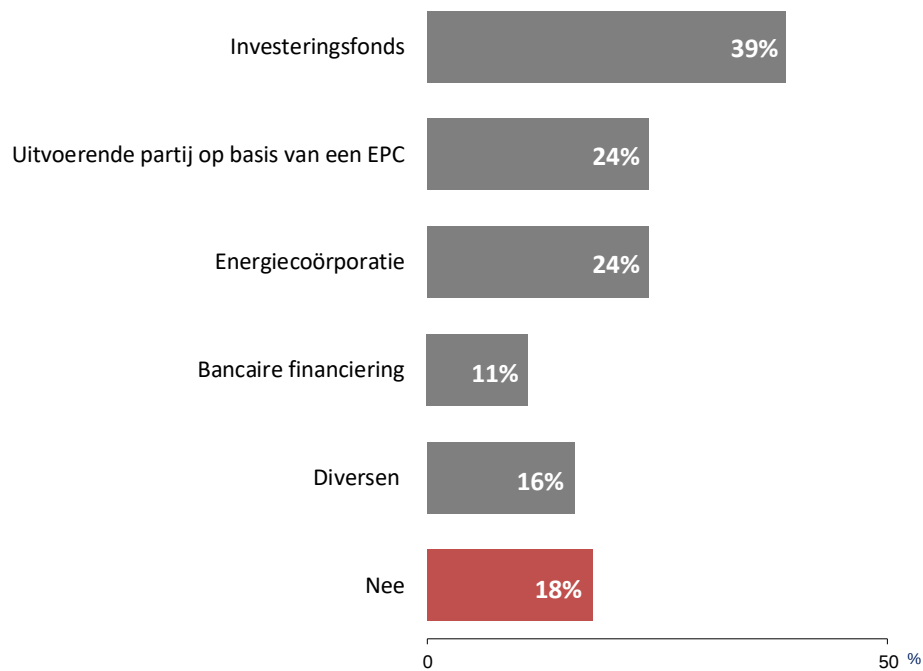

Soort organisatie: ondernemersverenigingen en -organisaties zijn optimistischer over de financiering dan parkmanagementorganisaties. Zo geeft 70% aan dat het (heel) waarschijnlijk is dat zij de financiering bij andere partijen kunnen ophalen. Onder parkmanagementorganisaties is dat 50%. Parkmanagementorganisaties geven relatief vaak aan het 'niet waarschijnlijk of onwaarschijnlijk' te vinden (30% versus 11% van de ondernemersverenigingen en –fondsen. Naar organisatiegrootte zijn er geen verschillen.

Vraag: Stel: de Rijksoverheid is bereid 50% van het benodigde bedrag voor een collectieve aanpak voor het verduurzamen van de energiehuishouding op uw bedrijventerrein(en) beschikbaar te stellen. Hoe waarschijnlijk acht u de kans dat u het resterende bedrag bij andere partijen (als ondernemers, lokale overheden, ontwikkeling maatschappij) kunt ophalen? (n=104)

Ziet men mogelijkheden voor een collectieve vorm van financiering?

Organisaties hebben een (lichte) voorkeur voor een investeringsfonds als collectieve vorm van financiering (39%). Een kwart noemt een energiecoöperatie of een uitvoerende partij op basis van een Energie Prestatie Contract (EPC). Bijna één op de vijf ziet geen mogelijkheden voor een collectieve vorm van financiering (18%).

Geen verschil: er zijn geen significante verschillen tussen grote organisaties en kleine en middelgrote organisaties of tussen parkmanagementorganisaties en ondernemersverenigingen en –fondsen.

Vraag: Voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen is financiering nodig. Ziet u mogelijkheden voor een collectieve vorm van financiering van dergelijke maatregelen? (meer antwoorden mogelijk; n=104)

Nabellen non-respons

Om beter zicht te krijgen op de reden waarom organisaties *niet* aan het onderzoek wilden deelnemen, is in de periode van 10 tot en met 15 januari 2018 een deel van de non-respons nagebeld (61% ofwel 616 organisaties). De meest genoemde reden om niet deel te nemen is dat men er geen tijd voor heeft. Aan 151 organisaties werden kort enkele vragen uit het onderzoek gesteld. Hieruit blijkt dat de reden om niet aan het onderzoek mee te doen los staat van de houding die men heeft ten aanzien van de verduurzaming van de energiehuishouding.

27% voert momenteel plannen uit of werkt eraan (versus 32% van deelnemers aan het onderzoek).

35% geeft aan dat het een gespreksthema is (versus 45% van deelnemers aan het onderzoek).

14% geeft aan dat op hun park verduurzaming van de energiehuishouding een zaak is van de bedrijven zelf.

12% geeft aan deelname niet zinvol te vinden. Onder deze groep is 'de overheid doet toch wat hij wil' veelgehoord.

Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording*

Methode	Online
Doelgroep(en)	Parkmanagementorganisaties, ondernemersverenigingen en -fondsen
Steekproefgrootte	Bruto n= 1.114 parkmanagementorganisaties, ondernemersverenigingen en -fondsen Netto n=104 op 28 januari 2018. Dit is een respons van 9,3%.
Steekproefbron	Klantenbestand Clok en aanvullende bestanden van de RVO. Beide bestanden zijn ontdubbeld.
Stratificatie/quota's	Nee
Veldwerkperiode	6 december t/m 28 januari 2018. 61% van de non-respons (n=616) is nagebeld in de periode van 10 tot en met 15 januari 2018.
Vragenlijstlengte	Gemiddeld 6 minuten
Open vragen	Ja, niet gecodeerd
Vragenlijst	Op aanvraag beschikbaar
Toonmateriaal	Nee
Weging	Nee
Rapportage	Significante verschillen zijn gerapporteerd

*Meer gedetailleerde informatie over dit onderzoek is beschikbaar via uw contactpersoon bij Kantar Public

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Croeselaan 15 | 3521 BJ Utrecht
Postbus 8242 | 3503 RE Utrecht
T +31 (0) 88 042 42 42
E: klantcontact@rvo.nl
www.rvo.nl

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2018
Publicatienummer: RVO-051-1801/RP-DUZA

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.